

SALA KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning	
Ink. 2018 -12- 04	
Diarleinr 2018/1610	Aktbilaga 3

Socialdemokraterna
SALA

SALA – EN KOMMUN MED MÖJLIGHETER

Socialdemokraternas förslag till budget 2019 och verksamhetsplan 2020-2021 för Sala kommun.

SALA – EN KOMMUN MED MÖJLIGHETER

Inledning

Framtidsarbetet fortsätter för ett växande, tryggare och bättre Sala.

Sala kommun är på många sätt en bra kommun att bo, verka och leva i. Kommunen är både småstad och landsbygd vilket ger unika möjligheter.

Det finns mycket att vara stolt över. Det byggs bostäder och allmänna byggnader. Initiativ som vi Socialdemokrater tog 2010-2014 när vi styrde kommunen. Resultatet av den politiken ser vi nu. Vårt mål är att Sala ska vara en kommun i stark tillväxt och att det arbete som vi gör får uppmärksamhet långt utanför kommungränsen. Vi Socialdemokrater vill att Sala kommun växer både till antalet människor och som nav för handel, logistik och företagande. Arbetslösheten sjunker tack vare den socialdemokratiska regeringens sysselsättningspolitik och kostnaderna för försörjningsstöd kan därmed minska och fler kommer i arbete. Detta ger goda förutsättningar för det fortsatta arbetet med att erbjuda en trygg och god välfärd för alla som bor i vår kommun.

Men det ställer samtidigt stora krav på att bygga ut kommunens verksamhet. Mellan 2019 och 2022 kommer vi behöva skapa plats för fler barn och elever i förskola och skola samtidigt som behovet att bygga ut vårdboenden och gruppboenden är stort.

Vi Socialdemokrater vill att Sala kommun ska fortsätta att utvecklas och att samarbete med andra kommuner är nyckeln för att komma framåt. I alla sammanhang där kommunen medverkar ska Sala kommun ha en aktiv roll. Vi Socialdemokrater vill skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete som möjliggör reformer som håller mer än en mandatperiod.

Det ska finnas förutsättningar att bo såväl i staden som på landsbygden med en bra servicenivå. När hela kommunen växer ökar möjligheterna att stärka välfärden och livskvaliteten för människor som bor här. Fler jobb, bra kommunikationer, fler företag och en fortsatt utbyggnad av nya bostäder är de nycklar som behövs för att Sala kommun ska kunna fortsätta att växa och upprätt hålla en framskjuten position i länet.

Vi ska förvalta våra gemensamma resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Klimatsmarta lösningar som minskar växthuseffekten och nya energilösningar är viktiga delar i ett sådant arbete.

Kommunens verksamheter ska få långsiktiga besked för att på bästa sätt kunna utveckla kvaliteten och innehållet.

En förutsättning för att kommunen ska klara en välfärd av hög kvalitet är att kommunen har en stark ekonomi och en kommunstyrelse som orkar att effektivisera verksamheten.

För att skapa en god ekonomisk stabilitet måste insatsen under 2019 inriktas på att minimera underskottet och att kommunen 2020 har balanserat bort dagens underskott.

Det betyder att kommunen under kommande år kommer att ha behov av att tillföra resurser i form av nya intäkter, samtidigt som verksamheten måste effektiviseras. Hela den kommunala verksamheten måste genomlysas och arbetet med att genomföra den ekonomiska åtgärdsplanen prioriteras.

Ett sätt att nå en mer effektiv och modern organisation är att ligga i framkant när det gäller digitalisering. Målet för en satsning på digitaliseringsarbetet syftar till att bidra till en enklare vardag för privatpersoner, företag och organisationer, vi får en smartare och öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet samt bidrar till effektivitet i verksamheten. Det arbetet kommer att vara viktigt under kommande år.

Skolan, barnomsorgen och äldreomsorgen växer i snabbare takt än kommunen i övrigt. I vår Socialdemokratiska budget för 2019 satsar vi 27,5 miljoner kronor mer på de kommunala välfärdsverksamheterna än året innan. Att fortsätta arbetet med vår Socialdemokratiska inriktning att genomföra en kraftfull utbyggnad av förskola, skola och omsorg förutsätter en ekonomi i balans. Att utveckla kvaliteten i välfärden är en av våra största utmaningar. Inom skolan måste den långsiktiga satsningen vara att höja skolresultaten med målet att vara i topp år 2022.

Utan en fungerande välfärd blir vi inte en attraktiv kommun. Man ska vara trygg i att man kan leva ett värdigt liv i Sala kommun. Alla kommunalt anställda ska känna sig trygga och ha en bra arbetsmiljö. Våra chefer måste ha ett ledaransvar att utveckla våra verksamheter och skapa den goda arbetsplatsen där medarbetarna sätts i centrum. De höga sjuktal som finns idag i kommunen måste snabbt åtgärdas och det hälsoförebyggande arbetet förstärkas.

Det är hög tid för Sala kommun att inse att vi är på väg mot en spännande framtid som en medelstor kommun i Västmanland och i Mälardalen. En modern och öppen kommun där alla människors lika värde och grundläggande mänskliga

rättigheter ska prägla kommunen idag och i framtiden. Till år 2024 när Sala fyller 400 år beräknas antalet invånare öka till 25000. Kommunens vision är att bli Mälardalens mest attraktiva kommun. Det innebär att tillväxten i sig inte är något självändamål – det är att människor och familjer trivs och att företag och föreningar utvecklas i kommunen som är det eftersträvansvärda resultatet.

Nu lägger vi grunden för att Sala kommun ska stå ännu starkare i framtiden.

Sala ska vara en kommun som sätter invånarna främst!

Befolkning och demografi

Sala kommun har en demografi som överensstämmer med många andra kommuner. Antalet äldre från 65 år ökar och kommer på sikt att ställa krav på ett utökande av kommunens välfärd genom hemtjänst och fler äldreboendeplatser. Likaså ser vi att antalet yngre barn ökar mycket under den kommande treårsperioden vilket i sin tur ställer krav på fler förskolor och nya skolor i kommunen. Sedan 2008 har kommunen haft en positiv befolkningsutveckling vilket är mycket glädjande.

Befolkning, utvecklingstendenser för åren 2018-2021 i åldersklasser. Avser folkmängden den 31 december.

År	2018	2019	2020	2021	Tendens
Förskolebarn, 0-5 år	1 527	1 552	1 844	1 878	Ökar mycket
Yngre skolbarn, 6-12 år	1927	1966	1972	1996	Ökar
Högstadielärover, 13-15 år	726	718	771	811	Ökar
Gymnasielärover, 19-18 år	726	748	762	773	Varierar
Arbetsför ålder, 19-64 år	12 276	12 323	12 317	12 360	Ökar
Pensionärer, 65-79 år	4200	4233	4304	4322	Ökar
Äldre personer, 80+ år	1443	1475	1506	1457	Ökar
Kommunens folkmängd	22 825	23 015	23 476	23 597	

Ekonomiska förutsättningar

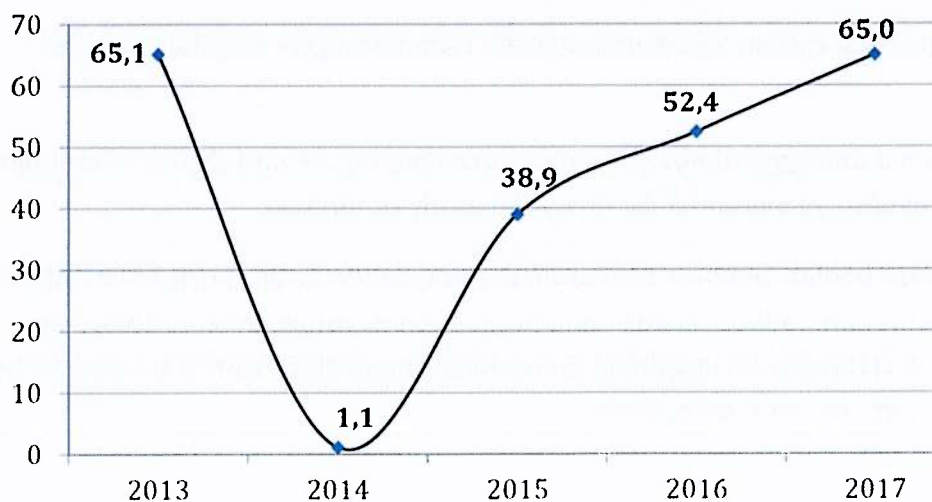
Just nu är konjunktureren väldigt stark i Sverige och världen, men läget i världen är samtidigt osäkert och utvecklingen kan ta olika riktningar inte minst genom Brexit och de amerikanska handelsavtalen som begränsar exporten till USA vilka kan komma att påverka den ekonomiska utvecklingen i såväl Sverige som i Sala kommun. Bristen på arbetskraft är en stark begränsande faktor för fortsatt tillväxt.

Enligt SKL (Sveriges kommuner och landsting) kommer skatteintäkterna att öka betydligt långsammare de kommande åren än de gjort under de gångna åren. Framförallt är det antalet arbetade timmar som inte kommer att fortsätta öka i den takt som det hittills gjort. Ekonomiska bedömare börjar skönja en lågkonjunktur och kommande ränthöjningar vilket kan komma att få påverkan på kommunens ekonomi.

Redan nu finns orosmoln i den kommunala ekonomin inte minst genom att det finansiella sparandet varit negativt. Kommunerna har använt mer pengar än de fått in och det kan vi inte minst se genom det negativa ekonomiska resultatet på ca 41 miljoner kronor för 2018 för Sala kommun. Dessutom är kommunens kostnadsutveckling högre än de intäkter som kommunen får in.

Sala kommun har de senaste 5 åren haft ett positivt ekonomiskt resultat, men 2018 blir det år den positiva trenden vänder och det underskott som uppkommit ska "hämtas" hem under en treårsperiod. Detta underskott kommer att påverka den kommande planperioden och ställa hårda krav på att verksamheterna bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar.

Resultatutveckling 2013-2017, mkr

Investeringar

Investeringsbehovet är fortsatt stort i kommunen av förskolor, skolor, äldreboende, gruppboende, gång och cykelvägar m.m. En ökad investeringsvolym innebär att kommunen behöver låna mer pengar vilket i sin tur leder till ökade driftskostnader som kommer att ta ett allt större utrymme av det befintliga driftsutrymmet. Vi tycker att det är viktigt att vi har en långsiktig och hållbar investeringsplan som sträcker sig över en 8 årsperiod.

En utredning kring Sala kommuns skolor behöver tas fram då den som finns idag är inaktuell. Läget kring många skollokaler är idag osäkra om vi ska rusta upp befintliga eller bygga nytt. Inte minst gäller det Åkraskolan. Ersättningslokaler som kostar mycket pengar som istället skulle kunna användas i verksamheten. Barnens bästa måste komma i första hand.

Bättre planering kring hela samhällsbyggnadsprocessen är önskvärd då nya områden detaljplaneras. Det ska vara med i planeringen om behovet av förskolor, skolor, äldreboenden, trygghetsboende och gruppboende finns.

För att få ekonomisk kontroll och långsiktighet i framtida investeringarna så ska samhällsbyggnadskontoret tillsammans med berörda parter (via partnering) vid varje investering ta fram en plan som innehåller ritningar, tidsplan och kostnads kalkyl innehållande driftskonsekvenser i enlighet med det dokument som finns men som inte efterlevs idag av verksamheterna. Därefter skall besked ges om igångsättning från politiken där pengar beviljas till investeringen/arna. Genom detta förfarande får vi kontroll på kommunens investeringar som genomförs. Ett sådant förfarande kommer att ställa krav på verksamheterna att en planering sker för de investeringar som ska utföras. Med start inför budgetåret 2020 ska ett underlag presenteras, senast oktobermånad året innan, vilka pågående investeringskostnader som ska föras över till nästkommande år.

Under kommande planperiod vill vi investera i följande:

Gång och cykelvägar mellan Sala-Kumla-Ransta, Hammarhagen- Ängshagen, Sala-Saladamm.

Vi fortsätter med ombyggnation/nybyggnation/renovering av våra skolor. Vi tar höjd redan nu att påbörja planerandet för en ny skola och en förskola.

Ett nytt modernt badhus behöver byggas då det nuvarande är slitet och kostsamt att ständigt reparera. Ett badhus skulle kunna byggas och drivas av annan utförare än kommunen. Så vi föreslår en utredning för att hitta annan aktör som är beredd att bygga och driva ett nytt och modernt badhus.

- Ny förskola och skola
- Ersätta de moduler inom skolan som finns idag med riktiga byggnader
- Rusta upp torget
- Hundrastgård i Sala stad
- Fler LSS-bostäder

Investeringsplan/budget					
	2019	2020	2021	2022	2023
KOMMUNSTYRELSEN					
Kommunchef	-	-	-	0	0
Medborgarkontor	3 755	3 175	-		
Räddningstjänst	3 000	6 000	1 000		
Bygg och Miljökontoret	400				
Näringslivskontoret	150				
<i>Samhällsbyggnadskontoret</i>					
Kontorsledningsprogram	-	-	-	0	0
Plan & Utveckling	2 500	13 000	- 9 500	-4500	-700
Gatuprogram	16 000	-	-	0	0
Parkprogram	6 800	-	-	0	0
VA-program	17 850	-	-	0	0
Kart- mätprogram	300	100	-	0	0
Lokalprogram	207 000	97 500	18 500	43500	13500
Tekniskservice	150	50	200	0	0
Gruvans vattensystem	4 150	4 750	2 500	1500	500
SUMMA KS	262 055	124 575	12 700	40500	13300
Kultur och fritid	2 500	3 000			
Skolnämnd	7 000	17 000	4 000		
Vård och omsorgsnämnd	6 820	2 600	1 000		
SUMMA	278 375	147 175	17 700	40 500	13 300

Budgetförutsättningar

Till grund för budgetarbetet ligger budgetdirektivet som fastslogs den 15 maj i år. Där resultatmålet fastställdes till 1 % och kommunstyrelsens förfogande till 0,5 %.

Befolkningssiffrorna fastställdes också till 22 850 personer år 2019 23 050 personer 2020 och 23 300 personer 2021. Kommunalskatten är beslutad (27 november i KF) att vara oförändrad d.v.s. 22,31 kr.

Men anledning av det läge som råder på riksnivå så är säkerhetsfaktorerna många inte minst genom att landet i skrivande stund inte har någon regering, utan en expeditonsminister tills ny regering finns på plats.

Den senaste skatteunderlagsprognosen som kom i november visar att kommunens ekonomi försämrats med 7,2 miljoner kronor för 2019 och 15 miljoner kronor för 2020 och 2021. Men denna prognos är högst osäker utifrån ovan nämnda situation. Vi socialdemokrater har valt att höja resultatmålet till 1,25 % och sänka kommunstyrelsens förfogande till 0,25 % utifrån att vi innevarande år endast använt 1400 tkr av förfogandet som var satt till 4500 tkr varav den största posten var kostnader för valet på 750 tkr.

Vidare kan vi se att kommunstyrelsen utökat sin ram procentuellt mer mot övriga nämnder. Detta utifrån bildandet av det nya kontoret för hållbar tillväxt som kommer att ligga under kommunstyrelsen. För att finansiera det nya kontoret har skolan minskat sin ram med 9,1 miljoner kronor och vård – och omsorg med 16,3 miljoner kronor så den totala summan för det nya kontoret är 25,4 miljoner kronor som flyttas in under kommunstyrelsens ram.

Kommunalskatt 22.31 %

Befolkningstal
antal invånare

2019	2020	2021
22 850	23 050	23 300

Fördelning Nämnder

	Nettoram	Andel	Framräknad ny nettoram		
	2018	2019	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen	203 880	17,2%	231 040	236 526	243 981
Kultur-och fritidsnämnd	46 479	3,8%	51 231	52 416	53 769
Revision	854	0,1%	868	890	914
Överförmyndare	3 463	0,3%	3 519	3 607	3 708
Skolnämnd	513 165	38,4%	516 044	529 128	544 070
Vård- och omsorgsnämnd	542 621	40,2%	540 077	553 913	569 712
Summa totalt	1 310 462		1 342 778	1 376 481	1 416 155
I förhållande till föregående års ram			2,5%	2,5%	2,9%
I förhållande till 2018 års ram			2,5%	5,0%	8,1%
Årets resultat		1,25%	17 317	17 760	18 342
Kommunstyrelsens förfogande		0,25%	3 463	3 552	3 668

Socialdemokraternas förslag till budget 2018 och verksamhetsplan 2020 och 2021

Vi socialdemokrater vill satsa på framtiden och fortsätta utveckla hela Sala kommun. Vårt fokus är att Sala ska växa, bli tryggare och bättre för alla – inte bara några få.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för näringslivs-, samhällsbyggnads-, personal-, ekonomi-, bygg - och miljöfrågorna, IT, bredband, bostäder och räddningstjänsten. Men också frågor som kommunikation, färdtjänst och skolskjuts. Förutom det som hör till den dagliga driften så behöver kommunen öka sin ambitionsnivå för att erbjuda medborgarna, befintliga och nya företagare samt exploitörer den bästa servicen. För att göra det på bästa sätt så är ett första steg att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter men också hitta nya arbetssätt för att uppnå goda resultat. Kommunens myndighetsutövning ska vara serviceinriktad och professionell, ett gott bemötande stärker kommunens varumärke. Vi ska ha en kollektivtrafik som erbjuder fortsatt avgiftsfria resor men som också ska inkludera färdtjänst och arbetsresor. Resandet med kollektivtrafiken ska ske på lika villkor oavsett om man har funktionshinder eller inte.

Kommunen behöver se över våra färdtjänstriktnlinjer som med enkelt avhjälpna hinder underlättar för våra medborgare att bli beviljade färdtjänst till dess staten presenterar ett nytt lagförslag.

Tillgänglighetsarbetet i Sala kommun måste prioriteras i kommunens verksamheter. En tillgänglighetsplan behöver ta fram i samarbete med de organisationer som finns med i kommunens funktionsrättsråd.

Bygga ut gång- och cykelnätet i kommunen. Vi prioriterar Sala-Kumla-Ransta, Hammarhagen- Ängshagen och Sala-Saladammm. Även Sala-Heby finns med genom den avsiktsförklaring som finns beslutad.

Behovet av bredband är fortsatt stort i kommunen och viktig för att servicen på landsbygden ska kunna utvecklas. För att kunna använda sig av de digitala tjänster som kommunen och andra aktörer erbjuder så är det viktigt att införandet av bredband påskyndas och att utbyggnaden är klar i hela kommunen senast år 2020.

Detaljplaner för fler bostäder men också detaljplaner för företagsetableringar är ett måste. Olika boendeformer ska prioriteras för att möta framtidens behov för så väl våra yngre medborgare som våra äldre medborgare. För att klara efterfrågan på bostäder

måste en kontinuerlig produktion ske med minst 50 lägenheter per år. Vi socialdemokrater ser gärna att kooperativa lägenheter uppförs i Ransta men också i andra delar av kommunen.

Näringslivet är en del av samhällsbygget. Sala kommun ska ha ett näringsliv som utmärker sig och det kan det bara göra om kommunen och näringslivet samverkar. Sala kommun har idag inget aktuellt näringslivsprogram. Vi socialdemokrater tycker att det är dags att prioritera framtagandet av ett program under 2019 och att det sker i nära dialog med näringslivet. Sala behöver också stärkas som besöksdestination genom den besöksnäringstrategi som är antagen. Grönt kompetenscentrum Ösby behöver lyftas upp och bli en regionalfråga för sin fortsatta utveckling då det kommer behövas samverkas över gränser. Ett regionaltperspektiv för också Grönt kompetenscentrum framåt. Inrättandet av en landsbygdssamordnare är av hög prioritet för att kunna utveckla företagsklimatet ytterligare. Vi ser också att det inrättas ett landsbygdsråd under 2019 för att få landsbygdsfrågorna mer i fokus.

Vägsamfälligheterna i kommunen bör få ytterligare bidrag till vägunderhåll för att hålla landsbygdsvägarna i bra skick.

Kommunens upphandlingar ska på ett kreativt sätt underlätta för lokala företag att kunna vara med och lägga anbud. Samverkan mellan politik och näringsliv ska utvecklas genom olika branschråd. Därför ser vi gärna att kommunen tar initiativ till olika branschråd för att öka samverkan mellan kommun och näringslivet.

Kommunen behöver också ta ett samlat grepp när det gäller krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsfrågor och informationssäkerhet. Krisberedskapssamordnartjänsten behöver öka från 60 % till 100 %.

En utredning bör göras för att undersöka om en ny huvudbrandstation behöver ersätta den nuvarande från 1959.

Idag finns strategiska resurser att stödja verksamheterna i att ansöka om ekonomiska medel främst från EU:s fonder men också från andra bidragsgivare. Det arbetet ska vi fortsätta med då det bidrar till att kommunens resurser och tillgångar används på bästa sätt.

Kommunen behöver starta ett arbete kring attraktiv arbetsgivare. De höga sjuktalen bland kommunens anställda, främst inom vård och omsorgssektorn är mycket oroande. Därför är det viktigt att arbetet med att skapa en god arbetsmiljö med inriktning att bli en attraktiv arbetsgivare snabbt kommer igång under 2019. Både för att sänka sjuktalen men också för att klara kompetensförsörjningen inte minst när det gäller spetskompetenser. Inom de flesta yrkeskategorier råder det idag brist på kvalificerad personal och rekrytering av dessa är ett stort problem.

För att komma framåt när det gäller området kring resecentrum så behöver kommunen komma vidare när det gäller planfri korsning vid Metso, men även järnvägs korsningarna

längs riksväg 56, riksväg 70 och i Kumla. Vi ser att inrättandet av en infrastrukturansvarig kan drivaprocessen framåt.

Det påbörjade arbetet kring översiktsplanen (ÖP) behöver slutföras under 2019 för att säkerställa visionen om 25000 invånare år 2024.

Den Energi- och klimatstrategi som är beslutad i kommunen är en viljeinriktning för kommunens arbete i frågorna. Utifrån den ser vi att arbetet med energi- och klimat frågorna behöver prioriteras i kommunens alla verksamheter för att nå strategins mål.

Vård och Omsorg

Sala skall ha en vård och omsorg av högsta kvalitet

Efterfrågan på välfärdstjänsterna är idag hög och alla prognoser visar att trycket kommer att bestå. Demografin visar att antalet äldre ökar stort, därmed även behovet av service inom välfärden.

Vi ser idag ett behov av ytterligare ett äldreboende och flera LSS-bostäder för att fylla det behov som nu finns men också andra sorters boenden som t.ex. trygghetsboenden och seniorboenden i hela kommunen.

Även om trycket på hemtjänsten minskat något under hösten så förväntas behovet att öka. För oss socialdemokrater är det viktigt att se helheten kring våra äldre som idag har hemtjänst beviljat, därför vill vi återinföra kommunen som alternativ när det gäller serviceinsatserna inom hemtjänsten.

Mottagare av hemtjänst skall själv avgöra när de vill ha hjälp och hur de vill ha den. Behovet ska styra inte tiden. Genom att införa Skönsmodellen så blir detta genomförbart.

En samverkan mellan Region Västmanland och kommunen för att öka samarbetet inom äldrevården och det förebyggande arbetet för att minska äldres skador bör inledas under 2019. Vi ser gärna att arbetet kan ske på det sätt som sker i Norrtälje i det så kallade Tiohundraprojektet där kommunen och Stockholms län landsting samverkar med en gemensam äldrevård.

Digitalisering-Välfärdsteknik är ett spännande och nödvändigt komplement till dagens service och vård som behöver utvecklas ytterligare. Digitaliseringen kommer att bli ett komplement inom välfärdsuppdraget och bidrar en del till att klara den kommande utmaningen gällande kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Därför är det glädjande att Sala kommun ligger i framkant när det gäller välfärdsteknologi genom det projekt som startades under hösten 2018 med EU-pengar. SKL (Sveriges kommuner och

landsting) håller också på att ta fram ett arbete som heter Effektivisering genom digitalisering som vill fördjupa kunskapen om hur digitaliseringen kan bidra till att mildra utmaningarna att finansiera bemanna välfärden framöver. Övergripande är att uppnå effektiviseringar där en bibehållen eller högre kvalitet kan uppnås med mindre resurser.

Inom området missbruk och unga ser vi hur missbruket sjunker allt längre ner i åldrarna och risken för betydande problem och skador är mycket stora. Vi sätter det förebyggande arbetet i fokus genom att prioritera det högt. På sikt kommer det ge besparingar främst för individen men även för kommunen i form av t.ex. uteblivet försörjningsstöd och institutionsplaceringar.

Vi ser att besöken på de öppna verksamheterna som familjerådgivning och familjebehandling ökar, dessa viktiga verksamheter måste stärkas upp så de fyller sin funktion att råda bot innan problem blivit för stora och leder till mänskligt lidande och stora samhällskostnader.

Anställda i Sala kommun skall ges inflytande och veta att deras synpunkter på hur verksamheterna kan förbättras tas till vara på bästa vis. Vi ser också gärna att man satsar på personalen genom att alla anställda ska ha bra förutsättningar att utöva sitt arbete och med möjligheter till kompetensutveckling.

Arbetet med att sänka sjuktalen måste fortsätta.

Skolan

Alla ska få ta del av det livslånga lärandet

Skolan i Sala kommun har en bred verksamhet med förskola, grundskola, fritidshem, särskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och kulturskola. När det gäller skolan måste vi höja ambitionsnivån. Kommunens kvalitet i korthet (KKIK) redovisar resultat inom flera viktiga områden. Nedan kan vi se några förbättringsområden:

- Elever som lämnar grundskolan med fullständiga betyg är 70,7 % (2017) en försämring med 6,1 % från 2016 (76,8 %).
- Elever som fullföljer sin gymnasieutbildning i kommunen är 69,8 (2017) en försämring med 3,5 % från 2016 (73,3 %).

Det är resultat som vi socialdemokrater tycker är alldeles för låga. Arbetet med att öka andelen elever som når målen i skolan behöver utökas, och fler satsningar måste göras för att få fler elever att läsa hela sina gymnasieutbildningar så att de kan ta studenten. En av de stora utmaningarna för skolan är att rekrytera behöriga lärare. Efterfrågan är

stor och tillgången begränsad. Enligt lärarförbundets undersökning "Bästa skolkommun" ligger Sala år 2018 på plats 248 av 290 kommuner i frågan om pedagogiskt utbildade lärare. Här finns ett stort förbättringsarbete som måste startas genast.

Alla kommuninvånare, oavsett var de bor i kommunen, ska ha rätt till skola och barnomsorg inom ett rimligt avstånd. Sala kommun ska också klara av att tillgodose behovet av förskoleplats inom 4 månader, som är den nationella tidsgränsen. På sikt vill vi se att vi klarar av att erbjuda förskoleplats inom 60 dagar. Eftersom våra kommuninvånare arbetar kvällar, nätter och helger så behöver det även finnas barnomsorg på dessa tider.

Skollokaler är en annan fråga att arbeta aktivt med. Vi fortsätter renovera/bygga skolor och förskolor eftersom behovet av skol- och förskoleplatser fortsätter öka i kommunen. Idag finns moduler uppställda vid många skolor för att klara lokalbehovet. Hela Åkraskolan är ersatt av Nordens största modulskola. Dessa tillfälliga utrymmen behöver ersättas av riktiga skollokaler. Det är en fråga om arbetsmiljö för elever, lärare och annan skolpersonal. Det behövs en tydligare strategi för hur skollokalerna i kommunen ska utvecklas som ligger i linje med hur kommunen kommer att utvecklas de närmaste åren. Därför är det viktigt att en genomlysning görs i form av en lokalutredning som ska ligga till grund för det fortsatta planeringsarbetet när det gäller skollokalerna i kommunen.

Många barn och unga lider idag av psykiskohälsa därför vill vi prioritera upp det förebyggande arbetet genom att elevhälsan stärks. Samarbetet mellan kommunen och Region Västmanland/BUP och ungdomspsykiatrin inte minst i förebyggande syfte måste påbörjas. Ett sådant arbete måste börja redan i förskolan.

Det är svårt att rekrytera behöriga lärare. Genom att låta lärarna vara lärare med det pedagogiska ansvaret som åligger en lärare så behöver fler yrkesgrupper anställas i skolorna för att kunna avlasta lärarna, en sådan yrkesgrupp kan till exempel vara lärarassistenter.

Svenska språket är nyckeln till att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och bli självförsörjande. För att bli det så behöver SFI förändras så att deltagarna snabbare klarar SFI kurserna och kan gå vidare till jobb eller andra studier.

Då antalet barn med någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har ökat så ska ett arbete påbörjas för att se hur Sala kommuns skolor kan bli NPF-säkrade.

En plan ska tas fram hur kulturskolan kan bli avgiftsfri så att fler har möjlighet att delta i kulturskolans verksamheter.

Kultur – och fritid

Ett rikt kultur- och fritidsliv bidrar till ett starkare samhälle

Kommunen kan ha den bästa skolan, den bästa vård – och omsorgen men finns inte tillgång till kultur och fritidsaktiviteter så kommer inte Sala att växa.

Utredningen av Täljstenen är nu klar och med utgångspunkt från den och det avtal som finns tecknat med konstföreningen som löper ut 2019-12-31 är det hög tid att sätta igång arbetet kring Täljstenen och Aguélimuseet. Till kommande budgetberedning för åren 2020-2022 så ska en plan presenteras innehållande kostnader och vilka verksamheter som skulle kunna vara på Täljstenen samt vilken driftsform Aguélimuseet ska ha i framtiden. Om det ska fortsätta drivas av konstföreningen med bidrag från kommunen eller om kommunen ska ansvara för verksamheten i sin helhet. I det fortsatta arbetet med Täljstenen och Aguélimuseet så föreslår vi att kommunen återskapar ett polismuseum i Täljstenen.

Stadsbibliotekets tider måste utökas och kommunen ska slå vakt om bibliotekets avgiftsfria lån och tjänster.

Ett annat viktigt område är Lärkans sportområde. Tillsammans med föreningslivet skall en plan tas fram hur området kan utvecklas. 2019 kommer en ny sporthall att tas i bruk på Lärkan området. Men vi vill se en uppdaterad helhetslösning för området.

Inom planperioden behöver den befintliga konstgräsplanen bytas ut, den som finns idag har funnits i 8 år och det är ungefär vad som är brukligt för en konstgräsplan.

Hundrastgård är ett önskemål från många medborgare i kommunen och en investering som funnits med länge i investeringsplanen men som aldrig blivit av. Under 2019 ser vi att arbetet påbörjas att uppföra en hundrastgård på lämpligt ställe i Sala stad.

Vi kan också glädjas över att Sala kommun har två områden som utsetts till riksintressen när det gäller friluftsliv. Den ena är Svartådalen och det andra är Salakalken som ligger i anslutning till gruvområdet. Att utses till riksintresse innebär att friluftsvärdet ska prioriteras högt i områdena och att det finns ett nationellt intresse att bevara områdena.

Hälsofrämjande och förebyggande arbetet inom folkhälsan är en väldigt angelägen fråga. Ohälsa kostar samhället allt större summor. Vi rör på oss för lite i dagens moderna samhälle och äter allt för stora andelar ohälsosam mat, fika och godis. Utifrån det så vill vi se över platser i kommunen där utomhus gym skulle kunna uppföras.

En tryggare och mer medborgarvänlig kommun.

Trygghet skapas av sammanhållning, tillit och framtidstro mellan människor. Tryggheten växer när vi känner jämlikhet och rättvisa.

Vi vill prioritera:

Medborgarinflytandet ska ses som en resurs i beslutsfattandet. Vi socialdemokrater vill se fler medborgardialoger där kommuninvånarna kan vara med och påverka.

Se över hur vi kan förbättra belysningen kring gång- och cykelvägar och samlingsplatser.

Förbättra belysningen i staden och i stadsparken för att skapa mer trygghet.

Utveckla Sala kommuns hemsida så den blir medborgarvänlig och tillföras fler digitala tjänster som kan användas 24h.

Göra det enklare för Salaborna att rapportera in platser som upplevs som otrygga och att kommunen snabbt åtgärdar dessa.

Viktigt att samverkan mellan polisen och kommunen utvecklas. En väl fungerande samverkan gör Sala tryggare.

Vi föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

Att anta det socialdemokratiska förslaget till budget för 2019 och verksamhetsplan 2020 och 2021 samt

att kommunstyrelsen under år 2019 har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp motsvarande belopp på de lån som förfaller under 2019.

att kommunstyrelsen under 2019 har rätt att ny upplåna, det vill säga öka kommunens skulder under 2019 med totalt 260 000 tkr, under 2020 med totalt 90 000 tkr samt 0 tkr under 2020.

att kommunen utöver budgeterat belopp bemyndigas 3463 tkr ur eget kapital

att för 2019 fastställa nettoanslag för driftbudget och investeringsbudget till styrelse/nämnd

att fastställa följande finansiella mål

- Resultatmålet ska vara 1,25 % för 2019, 2020 och 2021
- Ökningen av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning ska vara större än nettokostnadsökningen
- Styrelse och nämnder ska bedriva sin verksamhet inom av kommunfullmäktige beslutade anslag
- Styrelse och nämnder ska se över möjligheterna till ökad intäktfinansiering av sin verksamhet

att driftbudgetens nettoanslag för **kommunstyrelsen** år 2019 fastställs till 231 040 tkr, samt att driftbudget/plan för kommunstyrelsen år 2020 fastställs till 236 526 tkr och år 2021 till 249 981 tkr

att investeringsbudgetens nettoanslag för kommunstyrelsen år 2019 fastställs till 262 055 tkr, samt

att investeringsbudget/plan för kommunstyrelsen år 2020 fastställs till 124 575 tkr och år 2021 till 12 000 tkr

att driftbudgetens nettoanslag för **vård- och omsorgsnämnden** år 2019 fastställs till 540 077 tkr, samt att driftbudget/plan för vård- och omsorgsnämnden år 2020 fastställs till 553 913 tkr och år 2021 till 569 712 tkr

att investeringsbudgetens nettoanslag för vård- och omsorgsnämnden år 2019 fastställs till 6820 tkr, samt

att investeringsbudget/plan för vård- och omsorgsnämnden år 2020 fastställs till 2600 tkr och år 2021 till 1000 tkr

att driftbudgetens nettoanslag för **skolnämnden** år 2019 fastställs till 516 044 tkr, samt att driftbudget/plan för skolnämnden år 2020 fastställs till 529 128 tkr och år 2021 till 544 070 tkr

att investeringsbudgetens nettoanslag för skolnämnden år 2019 fastställs till 7000 tkr, samt

att investeringsbudget/plan för skolnämnden år 2020 fastställs till 17 000 tkr och år 2021 till 4000 tkr

att driftbudgetens nettoanslag för **kultur- och fritidsnämnden** år 2019 fastställs till 51 231 tkr, samt att driftbudget/plan för kultur- och fritidsnämnden år 2020 fastställs till 52 416 tkr och år 2021 till 53 769 tkr

att investeringsbudgetens nettoanslag för kultur- och fritidsnämnden år 2019 fastställs till 2500 tkr, samt

att investeringsbudget/plan för kultur- och fritidsnämnden år 2020 fastställs till 3000 tkr och år 2021 till 0 tkr

att driftbudgetens nettoanslag för **revisionen** år 2019 fastställs till 868 tkr, samt att driftbudget/plan för revisionen år 2020 fastställs till 890 tkr och år 2021 till 914 tkr

att driftbudgetens nettoanslag för **överförmyndaren** år 2019 fastställs till 3519 tkr, samt att driftbudget/plan för överförmyndaren år 2020 fastställs till 3607 tkr och år 2021 till 3708 tkr

att Salabostäder AB ska ge utdelning motsvarande statslåneränta + 1 % på insatt kapital,

att Sala-Heby Energi AB ska ge utdelning motsvarande statslåneränta + 1 % på insatt kapital

att inget utdelningskrav ska gälla för Sala Silvergruva AB

Beräkningar Socialdemokraternas budgetförslag 2019-2021
2018-12-03

Förutsättningar för beräkningar

Kommunalskatt	22,31%		
Befolkningstal antal invånare		2019 22 850	2020 23 050
		2021 23 300	
Beräknad snittränta/år, nyupplåning och omsättning av lån		2019 1,08%	2020 1,32%
		2021 1,51%	
Pensionskostnader	KPA's prognos 2018-08-20		
Skatteintäkter, generella statsbidrag utjämning och fastighetsavgift	Cirkulär 18:48 2018-11-19		
PO-pålägg	39,17%	Cirkulär 17:68 2017-12-21	
Internränta 2019	1,50%	Cirkulär 18:5 2018-02-15	
PKV	Cirkulär 18:37 2018-10-22		

Prisindex för kommunal verksamhet	2019	2020	2021
Personalkostnad	3,0%	3,5%	3,5%
Övrig Förbrukning	2,6%	2,7%	2,7%
Prisförändring	2,9%	3,2%	3,3%

Beräkning

	2019	2020	2021
Skatteintäkt	-1 025 024	-1 059 346	-1 100 661
Gen. statsbidrag, utjämning, fastighetsavg.	-360 326	-361 450	-366 666
Årets resultat	1,25%	17 317	17 760
Kommunstyrelsens förfogande	0,25%	3 463	3 552
			3 668
Pensionskostnader	86 293	88 102	94 158
Arbetsgivaravgifter	217 214	224 799	232 649
Avskrivningar	70 521	77 977	80 047
Finansnetto	3 787	6 994	8 959
PO-pålägg	-264 584	-273 844	-283 429
Kapitaltjänstkostnader	-91 439	-101 024	-103 223
Återstår att fördela ut i Ramar	-1 342 778	-1 376 481	-1 416 155

Fördelning Nämnder

	Nettoram		Framräknad ny nettoram		
	2018	Andel 2019	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen	203 880	17,2%	231 040	236 526	243 981
Kultur-och fritidsnämnd	46 479	3,8%	51 231	52 416	53 769
Revision	854	0,1%	868	890	914
Överförmyndare	3 463	0,3%	3 519	3 607	3 708
Skolnämnd	513 165	38,4%	516 044	529 128	544 070
Vård- och omsorgsnämnd	542 621	40,2%	540 077	553 913	569 712
Summa totalt	1 310 462		1 342 778	1 376 481	1 416 155
I förhållande till föregående års ram			2,5%	2,5%	2,9%
I förhållande till 2018 års ram			2,5%	5,0%	8,1%

Resultaträkning

Tkr	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
	2017	2018	2019	2020	2021
Verksamhetens intäkter	409 142	399 896	441 438	441 438	441 438
Verksamhetens kostnader	-1 590 037	-1 672 475	-1 735 164	-1 759 503	-1 801 417
Avskrivningar	-51 354	-58 987	-70 521	-77 977	-80 047
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-1 232 249	-1 331 566	-1 364 247	-1 396 042	-1 440 026
Skatteintäkter	974 857	998 062	1 025 024	1 059 346	1 100 661
Generella statsbidrag och utjämning	320 542	348 206	360 326	361 450	366 666
Finansiella intäkter	5 687	3 439	3 262	3 262	3 262
Finansiella kostnader	-3 875	-4 716	-7 049	-10 256	-12 222
RESULTAT FÖRE EXTRA-ORDINÄRA POSTER	64 963	13 425	17 317	17 760	18 342
Extraordinära intäkter					
Extraordinära kostnader					
ÅRETS RESULTAT	64 963	13 425	17 317	17 760	18 342

Kassaflödesanalys

Tkr	Bokslut 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
LÖPANDE VERKSAMHET					
Årets resultat	64 963	13 425	17 317	17 760	18 342
Justering för av- och nedskrivningar	51 415	58 987	70 521	77 977	80 047
Justering för gjorda avsättningar	-8 114	-385	-666	-1 648	-2 032
Upplösning bidrag till statlig infrastruktur		772	772	772	772
Just övriga ej rörelsekapitalpåverkande poster	-15 937				
Medel från vh före förändring av rörelsekapital	92 326	72 799	87 944	94 861	97 129
Ökning/minskning kf fordringar	30 758			-2 949	-3 138
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-1 221			8 517	9 064
Ökning/minskning förråd och varulager	290			-80	-85
Kassaflöde löpande verksamhet	122 154	72 799	87 944	100 349	102 970
INVESTERINGSVERKSAMHET					
Investering i materiella tillgångar	-108 825	-266 161	-398 375	-151 002	-18 651
Försäljning av materiella tillgångar	18 558	1 200			
Investering i finansiella tillgångar	-43				
Försäljning av finansiella tillgångar					
Investeringsbidrag	1 361				
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-89 372	-264 961	-398 375	-151 002	-18 651
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		200 000	260 000	90 000	
Amortering av långfristiga skulder	-13 971	-20 987	-27 000	-35 750	-38 000
Ökning långfristiga fordringar	-201				
Minskning av långfristiga fordringar					
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-14 172	179 013	233 000	54 250	-38 000
BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR					
Bidrag till statlig infrastruktur	-5 966				
Kassaflöde från bidrag till statlig infrastruktur	-5 966				
Årets kassaflöde	12 644	-13 149	-77 431	3 598	46 319
Likvida medel vid årets början	86 558	99 202	86 053	8 622	12 221
Likvida medel vid årets slut	99 202	86 053	8 622	12 221	58 540

Balansräkning

Tkr	Bokslut 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	993 757				
Maskiner och inventarier	61 344				
Finansiella anläggningstillgångar	53 985				
Summa anläggningstillgångar	1 109 086	1 314 287	1 641 368	1 713 620	1 651 452
Omsättningstillgångar					
Förråd	2 498	2 498	2 498	2 578	2 664
Fordringar	92 148	92 148	92 148	95 097	98 235
Kassa och bank	99 202	86 054	8 624	12 222	58 541
Summa omsättningstillgångar	193 848	180 701	103 270	109 897	159 439
SUMMA TILLGÅNGAR	1 302 934	1 494 987	1 744 638	1 823 517	1 810 891
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital	674 201	739 164	752 589	769 905	787 665
Årets resultat	64 963	13 425	17 317	17 760	18 342
Summa eget kapital	739 164	752 589	769 905	787 665	806 007
Avsättningar för pensioner	39 879	39 494	38 828	37 180	35 148
Skulder					
Långfristiga skulder	257 731	436 744	669 744	723 994	685 994
Kortfristiga skulder	266 160	266 160	266 160	274 677	283 742
Summa skulder	523 892	702 905	935 905	998 672	969 736
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 302 934	1 494 987	1 744 638	1 823 517	1 810 891

Investeringsbudget/Plan

	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kommunstyrelsen			
Näringslivskontor	150		
Medborgarkontor	3 755	3 175	
Bygg- och miljökontor	400		
Räddningstjänst	3 000	6 000	1 000
Samhällsbyggnadskontor	254 750	115 400	11 700
Summa Kommunstyrelsen	262 055	124 575	12 700
Kultur- och fritidsnämnd	2 500	3 000	
Skolnämnd	7 000	17 000	4 000
Vård- och omsorgsnämnd	6 820	2 600	1 000
Summa	278 375	147 175	17 700